

УДК 35.076

*Соломіна А. С., здобувач вищої освіти;
Польовий М. А., д-р політ. наук, професор,
професор кафедри політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ЗНАЧЕННЯ (РОЛЬ) ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Ключові слова: публічне управління, соціальний захист, бюджетування, фінансування, комунікація.

Вступ. Сучасний світ непинно змінюється, а суспільство, в його основі, складається з індивідів з різноманітними потребами та можливостями. Однією з ключових складників сталого розвитку є соціальний захист населення, який визначається ефективністю та прозорістю публічного управління в цій сфері. Питання соціального захисту набувають все більшого значення в умовах глобалізації та соціальних викликів, і ефективне управління цими процесами вимагає нових підходів та стратегій. Ключовою метою публічного управління у цій сфері є створення системи, яка забезпечить рівний доступ до соціальних послуг для всіх шарів суспільства та ефективне використання ресурсів. В цьому контексті важливо розглядати публічне управління у сфері соціального захисту як процес, що включає в себе взаємодію між урядовими інституціями, громадянським суспільством та бізнес-структурами.

Актуальність. Публічне управління у сфері соціального захисту населення є системою дій та заходів, спрямованих на забезпечення соціального благополуччя та підтримку населення у різних ситуаціях, коли вони потребують допомоги та підтримки. Це включає в себе розробку, впровадження, моніторинг та координацію соціальних програм і послуг через різні громадські та державні організації.

Організаційна структура системи соціального захисту в Україні включає законодавчу та виконавчу владу, які визначають стратегії та основні аспекти соціальної політики. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини забезпечує парламентський контроль, співпрацюючи з Комітетом з питань соціальної політики та праці.

Міністерства та відомства, зокрема Міністерство соціальної політики, відіграють ключову роль у виконанні національних функцій соціальної політики. Вони визначають та реалізують державну політику стосовно ринку праці, соціальних гарантій, пенсійного забезпечення та інших аспектів соціального захисту.

Основні завдання Міністерства соціальної політики включають регулювання ринку праці, забезпечення соціальних стандартів, пенсійне забезпечення, надання соціальної допомоги та інші аспекти соціального захисту різних соціальних груп [2].

Державні органи важливі у забезпеченні соціального захисту населення. Вони розробляють та впроваджують соціальні програми, моніторять та аналізують соціальні потреби населення, фінансують соціальні програми й надають соціальні послуги. Соціальні програми спрямовані на підтримку та допомогу громадянам, зокрема соціальні виплати, гранти, субсидії на житло та інші види допомоги. Для успішної реалізації соціальних програм потрібні велика відповідальність та професіоналізм з боку фахівців. Проведення моніторингу та аналізу соціальних потреб населення допомагає організувати та надати якісні соціальні послуги, враховуючи потреби населення.

Оцінка потреб громади є соціологічним дослідженням, яке проводиться спеціально уповноваженою організацією або делегованим інститутом громадянського суспільства. Такі дослідження мають на меті вивчення поведінки та потреб громади з метою отримання нової інформації про соціальну взаємодію і розвиток громади. Для проведення оцінки потреб громади необхідно визначити цільову аудиторію дослідження, розробити відповідні методи та збір даних, провести соціологічне опитування. Фінансування соціального захисту громади являє собою важливий складник для результативного виконання його функцій. Розширення соціального страхування може бути одним із варіантів поліпшення фінансування соціального захисту шляхом формування адекватної моделі фінансування та управління соціальним захистом. Надання соціальних послуг включає матеріальну допомогу та соціальне обслуговування [1].

В Україні існують різні соціальні послуги, які надаються людям, які перебувають у складних життєвих обставинах. Ці послуги охоплюють надання матеріальної допомоги, соціального обслуговування, психологічну, соціально-педагогічну та соціально-медичну підтримку, а також юридичну допомогу, послуги з працевлаштування та інформаційну підтримку. Ці послуги регулюються законодавством та мають на меті поліпшити якість життя осіб у складних обставинах. Державні органи виконують ключову роль у забезпеченні соціального захисту, забезпечуючи всім громадянам рівний доступ до послуг та зменшення нерівностей у суспільстві. Для досягнення цих цілей необхідна ефективна робота держорганів та врахування потреб суспільства у сфері соціального захисту через діалог із громадськістю.

Державне управління системою соціального захисту – це цілеспрямована організаційно-координуюча діяльність на всіх рівнях державної влади та місцевого самоврядування спеціально уповноважених органів. Ця діяльність полягає у розробці та виконанні актів законодавства, власних рішень і завдань, створенні умов для функціонування механізмів управління, спрямованих на раціональне та ефективне використання наявних ресурсів з метою забезпечення умов для реалізації державної політики соціального захисту.

Система соціального захисту включає розробку і виконання законів, прийняття власних рішень і постановок завдань, а також створення умов для ефективного використання ресурсів. У цій системі взаємодіють центральні органи, соціальні фонди та медичне страхування. На підвищення рівня життя та соціального захисту впливають механізми податкової та кредитної політики.

Податковий механізм – надання податкових пільг і пільг за виплатами до соціальних фондів деяких видів діяльності на території територіальних утворень. Цей механізм використовується для збереження наявних і створення нових робочих місць, залучення найбільш соціально вразливих категорій населення до трудової діяльності та стимулювання професійного навчання і перенавчання безробітних.

Кредитний механізм дає змогу видавати кредити для реалізації програм та проєктів, пов'язаних із зайнятістю та соціальним захистом населення. Ці механізми сприяють розвитку економіки, створенню робочих місць і забезпеченню соціальної справедливості.

Узагальнюючи вищезазначене, можна сказати, що використання податкового та кредитного механізмів сприяє розвитку економіки, забезпеченню зростання зайнятості та соціальної справедливості. Ці механізми допомагають забезпечити рівні умови для всіх громадян, що сприяє покращенню якості життя та розширенню можливостей для отримання соціально-економічної допомоги.

Висновки

Система соціального захисту в державі являє собою складну та багатоаспектну структуру, що включає різноманітні види соціальних послуг та різні підходи до забезпечення соціальної справедливості. Важливо враховувати потреби різних груп населення та забезпечувати їм доступ до необхідних ресурсів.

Державні органи управління відіграють важливу роль у гарантуванні соціального захисту населення, формуючи політику та ухвалюючи рішення, спрямовані на покращення якості життя громадян. Ефективне управління вимагає від них ефективної координації та співпраці між різними відомствами.

Механізми ухвалення та реалізації рішень у сфері соціального захисту населення повинні бути прозорими, справедливими та враховувати думку і потреби громадян. Участь громадськості та стейкхолдерів у процесі ухвалення рішень може сприяти більшій легітимності та ефективності соціальних програм.

Забезпечення соціальної справедливості та покращення якості життя населення є ключовими завданнями для будь-якої держави. Публічне управління відіграє важливу роль у досягненні цих цілей і вимагає постійної уваги та вдосконалення з боку владних структур.

Список використаних джерел

1. Закон України Про місцеве самоврядування в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні: реальний стан та перспективи реформування. Київ: Центр громадської експертизи, 2009. 104 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs_law_areas_publ_2028_ua_law.pdf